

heeft hij zulks wel 'ns hooren beweren.

Hieromtrent is niets bekend, wel heeft de voorzitter meermalen hooren zeggen, dat lui, die veel met paarden omgaan, geen last van vlooiën zouden hebben.

De heer A. Theunissen deelt mede, dat hij den 15den Juni l.l. groote zwermen libellen of glazenmakers, hoog in de lucht heeft zien vliegen te Amstenrade.

Gansche wolken dezer beestjes waren nrenlang zichtbaar.

P. Schmitz betreurt 't, dat geene exemplaren zijn buitgemaakt. Dit ware interessant geweest om te weten of 't niet vreemde soorten waren.

De voorzitter deelt mede, dat dezelfde emigratie van glazenmakers dienzelfden dag ook waargenomen werd te Jabbeek. De lui aldaar meenden, dat 't sprinkhanen waren.

De heer Sprenger doet belangrijke mededeelingen over het resultaat, 't welk dit jaar in Maas-riecht behaald werd met vogelkastjes.

In April — dus feitelijk wel wat laat — werden 35 nestkastjes aangebracht in 't Stadspark, Zwanenpark en op Slavante.

Vier weken later hadden op Slavante twee paren pimpelmeesjes kastjes betrokken.

In 't Zwanenpark nestelden er toen in: 1 pimpelmees, 1 vliegenvanger en een koolmees; in 't Stadspark twee meezenparen en twee mussehenparen. Boven op een der kastjes in 't Stadspark had 'n merel haar nest geplaatst.

Na dien tijd zijn haast alle nestkastjes door vogels betrokken geworden.

In 't volgend Maandblad zal 't volledige resultaat worden medegedeeld.

Vervolgens vertelt de heer Sprenger van 't succes verkregen door kunstmatige bevruchting van kersen en peren. 'n Zeer geanimeerde discussie was hiervan het gevolg.

(Ook niet-natuurlijkhebbers in den srikten zin van 't woord — en dat wil 'k hier even memoreeren — kunnen op de maandelijksche vergaderingen van 't Nat. Hist. Genootsch. in Limb. veel leeren wat voor hen nuttig en practisch is! De verslaggever.)

Hierna demonstreerden de heeren Dr. de Wever en Claessens enkele planten, waaronder *Carduus Collinus* en *hamulosus*. De eerste werd in 1912 gevonden bij Einighausen, de tweede vond men in 1913 als aanvoerplant bij de graanmagazijnen te Sittard. 't Verschil tussehen beide, n.l. rechte, respect. haakvormig gekromde omwindselstekels werd hier duidelijk aangetoond.

Beide distels overtreffen alle inheemsche verre in schoonheid.

Verder was ter tafel *Campanula latifolia*, 't 'reek-bladklokje, uit 't bosch van Neder-Canne (Nederl. gebied), 'n meterhooge plant met groote, blauwe klokken. 't Is de grootste en fraaiste onzer campanula's.

Waarschijnlijk is deze plant 'n overblijfsel van vroegere sierplanten uit 't kasteel aldaar. Ze werd er reeds gesignaleerd door Lejeune.

Als voorbeeld van een zeldzaam „ringvormig” blad werd vertoond een variëteit van de Babylo-nische treurwilg.

Waar van de meeste boomsoorten afwijkingen bestaan met geslpte, gekroesde en andere bladvormen, is dit spiraalvormig, gedraaide blad zeldzaam.

't Is de wilg, welke men afgebeeld ziet op de bekende gravure „Napoleon op St. Helena.”

Tegen half tien sloot de voorzitter de vergadering 'n Keer te meer is gebleken, dat de Maandelijksche bijeenkomsten van 't Nat. Hist. Gen. in Limburg leerzaam en prettig zijn.

Mogen ze zich in 'n steeds drukker bezoek kunnen verheugen!

De Waterspreeuw.

Van de „Nederl. Ornithol. Vereeniging” ontvingen we onderstaand schrijven.

Volgaarne hebben we aan 't verzoek der Vereeniging voldaan. We hebben daarom 't schrijven, benevens onze „adhaesiebetuiging” gepubliceerd in de Limburgsche Bladen. Wij twijfelen er niet aan of onze leden zullen met een en ander instemmen en waar ze kunnen zorg dragen voor 't blijven voortbestaan in Limburg van de Waterspreeuw.

Eerbeek, 31 Mei 1914.

Aan het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Nu het broeden van den waterspreeuw (*Cinclus cinclus aquaticus* Bechst.) in Nederland geconstateerd is en gewaarborgde exemplaren zoowel als nest en eieren in een collectie worden bewaard, is door de Ned. Ornithol. Ver. de wensch uitgesproken, dat deze soort gedurende de eerste jaren in haar Nederlandsch broedgebied met rust worde gelaten. Het Rijks-museum v. Natuurl. Historie gaf het goede voorbeeld, door een uit Limburg aangeboden nest en eieren te weigeren.

Ongetwijfeld zult u het hiermede eens zijn en zult u met ons willen medewerken, om de hier uitgesproken wensch nader in uwe omgeving bekend te maken.

Het ware immers te betreuren, indien deze nieuwe broedvogel voor onze avifauna, door te groote verzamelijver weer zou moeten geshrapd worden.

Namens het Bestuur,

De voorzitter

Dr. J. BÜTTIKOFER,

De secretaris

L. F. DE BEAUFORT.

Volkomen gaan we met dit schrijven van de „Ned. Ornith. Ver.” accoord.

Net als zij, zouden ook wij 't betreuren, als „de Waterspreeuw” vroeg of laat tengevolge van uitroeiing zou moeten geschrapd worden van de lijst der inlandsehe broedvogels.

Te méér ware dat te bejammeren, wijl de broedplaats van den waterspreeuw alléén in Limburg is.

Limburgs natuurschoon, met z'n mooie planten en interessante dieren is ons te lief, om niet van harte toe te juichen elke poging in 't werk gesteld, om dat schoone bewaard te doen blijven.

'n Limburgsche collectie — die van Professor Nillesen te Roldue — heeft 't geluk en waterspreeuw en nest en eieren ervan te bezitten.

Ze zijn daarin voor de toekomst gewaarborgd. De zaakkundige wijze toch, waarop Professor Nillesen z'n verzameling aanlegt en er over waakt, stelt ons hieromtrent gerust.

Behalve zijne, haast complete collectie, bestaat er in Limburg zeer zeker geene enkele verzameling, die aanspraak zou kunnen en mogen maken op 't bezit van 'n unicum, gelijk de waterspreeuw is.

En daarom Limburgers, die woont in de buurt waar de Waterspreeuw nestelt, laat u, onder géén voorwendsel verleiden om, 't zij exemplaren, 't zij nesten, 't zij eieren van den waterspreeuw in handen te spelen van welken verzamelaar ook!

Beschouwt den waterspreeuw als iets wat echt Limburgsch is.

Zoovele mooie Limburgsche zaken op natuurhistorisch gebied zijn in den loop der tijden voor Limburg verloren gegaan.

Moge de waterspreeuw dan voor Limburg behouden blijven!

Namens het bestuur:

JOS. CREMERS, president.

B. GILJAM, secretaris.

Maandelijksche Vergadering.

De Maandelijksche vergadering zal plaats vinden te Sittard (Oranje-hotel op **Woensdag den 29 Juli**, tegen 7 uur.

Onze Museum-tuin.

Na de publicatie van de lijst der planten, welke in onzen Museum-tuin staan, hebben we daarin nog geplant:

- Gramineeën:** Koeleria Pyramidata.
Polypodiaceeën: Botrychium Lunaria.
Polystichum Oreopteris.
Polystichum spinulosum.
Liliaceeën: Muscari comosum.
Ranunculaceeën: Rauunculus Flammula.
Rosaceeën: Geum rubellum.
Rubiaceeën: Galium saccharata.
Compositen: Arnica montana.
Lactuca perennis.

Op 't oogenblik bevinden zich dus in onzen tuin 220 verschillende planten.

M.

S.

Factoren, die den plantengroei en speciaal de plantenverbreiding kunnen beïnvloeden.

Eene korte inleiding tot de Physiografische botanie van Zuid-Limburg. (Vervolg).

B 2. Heerschende winden.

De wind is zeer zeker een factor die veel invloed kan uitoefenen op de verbreiding van den plantengroei. Vele planten toch behoeven dit natuurverschijnsel om hare zaden te kunnen verspreiden en ook zeer vele benutten het voor de overbrenging van haar stuifmeel naar soortgenooten en houden daardoor de soort in stand, die in vele gevallen zou te gronde gaan als hare bloem op zelfbestuiving was aangewezen.

Waar dit voor den wind in 't algemeen het geval is zal het in het bijzonder gelden voor den heerschenden wind, bij ons den Z. W. tot N. W. wind. Deze kan toch in veel meer gevallen zijn invloed doen gelden dan de winden die maar nu en dan eens over ons heen strijken, omdat er meer kans bestaat dat hij juist op dien tijd uit die richting zal komen, als de plant hem in haren dienst neemt.

De uitbreiding van een bepaalde plantensoort, die op windverspreiding van hare zaden is aangewezen zal men dan ook in hoofdzaak wel kunnen verwachten naar de zijde tegenovergesteld aan de heerschende windrichting, tenzij misschien de voedingsbodem voor 't kiemen der zaden ongeschikt

mocht zijn of wel dat er op de een of andere wijze, zooals wij al onder A 3 aantoonde, een of andere hindernis in den weg treedt. Het gebied, waarover die verspreiding kan plaats hebben zal echter niet in alle gevallen even uitgebreid zijn. Een Z. W. wind b.v. die strijkt door een Z.W.—N.O. verloopend dal, zal wel de zaden in de N. O. richting medevoeren, doch deze zullen zich reeds spoedig aan de hellingen vasthechten en trachten daar een groeiplaats te vinden. Eenzelfde wind over een plateau of heuvelrug strijkende heeft een veel ruimer verspreidingsveld voor zich en zal de zaden niet alleen in N. O. richting over een grooten afstand kunnen transporteeren, doch ook door dwarrelwinden de zaden meer zijdelings verspreiden, misschien zelfs waaivormig.

Mogelijk houdt het voorkomen van *Salix purpurea* (bittere wilg) bij Itteren met dezen factor verband.

Op de windbestuiving komen we nog bij D 3 terug.

Niet altijd zullen de heerschende winden goede diensten aan den plantengroei bewijzen, daar zij vaak in den zomer de temperatuur sterk afkoelen. 't Is zeer goed mogelijk dat ze plaatselijk daardoor het bestaan van een bepaalde plantensoort onmogelijk maken.

B 3. Belichting.

Dat de plant voor haar bestaan licht behoeft is, behoudens enkele uitzonderingen, een welbekend feit. Tot de uitzonderingen behooren o.a. sommige zwanmen, die wij zelfs nog in het absoluut donker van mijngangen herhaaldelijk waarnamen en, die menigeen wel eens veel last veroorzaakten door onder de vloeren van huizen welig te tieren.

De meeste planten zullen echter bij niet voldoende licht te gronde gaan of afwijkende vormen en kleuren aannemen. De bladeren verliezen hun chlorophyl of vertoonen vlekken en krijgen daardoor een ziekelijk uiterlijk.

Een goed voorbeeld van den invloed van het licht op den plantengroei verkrijgt men als men een grasperk met een niet lichtdoorlatend voorwerp bedekt. Na eenige dagen reeds nemen de gras-spruitjes en sommige andere toevallig daar groeiende planten een gele, bleeke tint aan. Laat men een dergelijk voorwerp gedurende een langeren tijd op die plaats liggen, dan zal men bemerken, dat de daaronder voorkomende planten wegwijnen en ten slotte geheel afsterven. Aan de buitenranden van dat voorwerp zal men dan eveneens ontwaren dat de daar groeiende planten nog in den strijd om het bestaan overwinnaar trachten te blijven door zijdelings uit te groeien en zodoende hare toppen weer in het licht te brengen.

Hoewel men dus bijna zou mogen beweren, dat zonder licht geen plantengroei mogelijk is, bestaat er toch een groot verschil in de hoeveelheid licht die de verschillende planten voor hun groei behoeven. Sommige soorten verkiezen alleen normaal te gedijen in den vollen zonneshijn, b.v. *Helianthemum vulgare* (zonneroosje), terwijl daarentegen weder andere op beschaduwde plekjes moeten groeien, willen zij niet door den zonneshijn verschrompeld en in hun groei tegengehouden worden, b.v. verschillende Filiees (Varens). Nog dezer dagen konden wij den invloed van het licht op *Athyrium Filix femina* (Wijfjesvaren) en *Polystichum aculeatum* (Naaldvaren), die wij in onzen zonnigen tuin geplant hadden, mooi waarnemen. Zoodra de zonnige dagen verschenen, was het alsof de mooie bladveeren we-